

KANCELARIA PREZYDENTA WROCŁAWIA
tel. 071 777 89 86

Wpł. 18-05-2011

L. dz. Zai

52 a/q

BIURO RADY MIEJSKIEJ
WROCŁAWIA

Data wpł. 18-05-2011

L.dz. 766

INTERPELACJA RADNEGO

Radny Rady Miejskiej Wrocławia
BOHDAN ANISZCZYK.....JAN CHMIELEWSKI

Prezydent Wrocławia

Szanowny Panie Prezydencie,

Treść interpelacji: DOTYCZY: Stanowiska Wydziału Edukacji UM Wrocławia nt. skutków wejścia w życie zmian proponowanych w Ustawie o systemie oświaty w zakresie regulacji dotyczących funkcjonowania szkolnictwa specjalnego.

UZASADNIENIE:

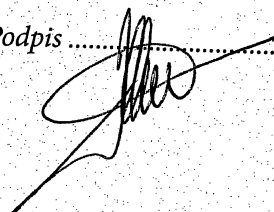
Eventualne wprowadzenie proponowanych zmian w zakresie rozwiązań dla szkolnictwa specjalnego spowoduje naszym zdaniem duże straty w sferze edukacyjnej oraz emocjonalno-społecznej uczniów niepełnosprawnych intelektualnie, nie tylko we Wrocławiu. Niektóre niezgotowane uwagi w przedmiotowej sprawie załączamy do niniejszej interpelacji.

Adresat udziela w terminie 14 dni pisemnej odpowiedzi bezpośrednio Radnemu, a kopię przesyła do wiadomości Biura Rady Miejskiej Wrocławia na adres: Wrocław, ul. Sukiennice 9.

W imieniu interpelujących,

Wrocław, dnia 17.05.2011r.

Podpis

Przewidywane skutki wejścia w życie zmian proponowanych w Ustawie o systemie oświaty w zakresie regulacji dotyczących funkcjonowania szkolnictwa specjalnego

Po dokonaniu analizy zmian w Ustawie o systemie oświaty, pragniemy wyrazić swoje stanowisko, szczególnie w zakresie proponowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej rozwiązań i regulacji dotyczących funkcjonowania szkolnictwa specjalnego.

Jednoznacznym przesłaniem Projektu Ustawy jest decyzja o włączeniu dzieci i młodzieży m.in. upośledzonej umysłowo do systemu oświaty ogólnodostępnej. Fakt ten wynika bezpośrednio już z art. 2 Projektu Ustawy, w którym w konfrontacji z poprzednim zapisem, całkowicie pominięte zostało wyszczególnienie szkół specjalnych, jako placówek wchodzących w skład systemu oświaty.

Autorzy Projektu Ustawy proponują wprowadzenie zmian w art. 3 poprzez dodanie art. 3a, który bezpośrednio odnosi się do szkolnictwa specjalnego. Proponowana zmiana daje przyzwolenie na tworzenie oddziałów specjalnych w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych. Pozornie interpretować można by ten fakt w kategoriach otwarcia się na problem niepełnosprawności, w rzeczywistości jednak nieść będzie ze sobą szereg negatywnych konsekwencji, oczywistych dla środowisk bezpośrednio pracujących z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną, w tym szczególnie niepełnosprawną intelektualnie.

Po pierwsze:

W kwestii najistotniejszej dla nas, definiowanej jako „dobro dziecka”, wprowadzenie proponowanych zmian spowoduje daleko idące konsekwencje w funkcjonowaniu społecznym dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

W uzasadnieniu proponowanych nowelizacji pojawiają się zapisy, które w żaden sposób nie korespondują z rzeczywistością:

„istotnym działaniem wpisującym się w szeroko pojętą politykę oświatową są adresowane do dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z różnymi niepełnosprawnościami, przedsięwzięcia mające na celu wyrównywanie ich szans edukacyjnych oraz późniejsze funkcjonowanie na rynku pracy. (...) Tworzenie prawidłowych warunków edukacyjnych pozwala dzieciom na **sprostanie wymaganiom określonym w podstawie programowej i sprzyja osiągnięciu sukcesów.** (...) Naczelną zasadą powinno być więc takie kreowanie sytuacji dydaktycznej, by nie dopuścić do wykluczenia dziecka ze specjalnymi potrzebami z systemu edukacji, do pozbawienia kontaktu z rówieśnikami i uczestniczenia w życiu społeczności szkolnej.”

Autorzy Projektu i jego uzasadnienia wskazują, że wyrównywanie szans możliwe jest tylko w warunkach szkoły ogólnodostępnej, w bezpośrednim kontakcie z pełnosprawnymi rówieśnikami. Jest to opinia bardzo optymistyczna i pozbawiona głębszej analizy, i fakt ten jest oczywisty dla środowisk bezpośrednio pracujących z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Stawianie znaku równości pomiędzy możliwościami uczniów pełnosprawnych intelektualnie i upośledzonych umysłowo jest tworzeniem fikcji. Z naszych wieloletnich doświadczeń wynika, iż nawet młodzież upośledzona umysłowo w stopniu lekkim, podejmująca próby nauki w szkołach ogólnodostępnych, nie jest w stanie sprostać stawianym im wymaganiom. Już uczniowie słabi i przeciętni są narażeni na ciągłe porażki, a ich edukacji towarzyszy nieustanne poczucie niższości. Ponieważ nie

mogą dorównać uczniom mającym większy potencjał intelektualny – a przez to i inne możliwości – rezygnują z podejmowania działań, wycofują się z relacji, zostają na uboczu. Tym bardziej uczeń czy wychowanek z upośledzeniem umysłowym nie będzie osiągał sukcesów w dziedzinie nauki, kultury, sportu na równi ze swoimi pełnosprawnymi rówieśnikami, nie ma szansy na zaimponowanie grupie, nie będzie w stanie uzyskać stypendium za wyniki w nauce czy osiągnięcia sportowe. Co więcej, dzieci i młodzież, bardzo często okrutne w swoich ocenach, potrafią boleśnie wskazywać na niedoskonałości i braki swoich niepełnosprawnych kolegów. Jak pokazuje rzeczywistość, uczniowie upośledzeni umysłowo często spotykają się z brakiem akceptacji ze strony swoich pełnosprawnych rówieśników, etykietowaniem, szufladkowaniem, są źle traktowani, szykanowani, często padają ofiarami różnego rodzaju przemocy. Bywa, że w przypadku tych uczniów ceną za akceptację jest wchodzenie do grup przestępczych.

Konstatując – kształcenie uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w szkole ogólnodostępnej bezsprzecznie spowoduje obniżenie ich samooceny, większą izolację, napiętnowanie przez niektóre osoby pełnosprawne, co w konsekwencji prowadzić będzie często do rezygnacji uczniów upośledzonych z nauki. Uczniowie upośledzeni umysłowo, przebywając w szkole ogólnodostępnej, wśród swoich pełnosprawnych intelektualnie rówieśników, zawsze będą na szarym końcu, pomijani i izolowani, bez szans na osiągnięcie sukcesu. W sposób znaczący utrudnione zostanie – a nie będzie przesadnym użycie określenia uniemożliwione – przygotowanie dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo do pracy czy pracy zawodowej i właściwego funkcjonowania w społeczeństwie

Pobyt w specjalnym ośrodku szkolno – wychowawczym, gdzie indywidualizacja procesu edukacyjno – wychowawczego – opiekuńczego jest podstawową regułą, sprzyja

rozwijaniu i ukierunkowywaniu zainteresowań i talentów uczniów oraz daje możliwość osiągania sukcesów

w różnych dziedzinach życia. Możliwość osiągania sukcesu w sposób znaczący determinuje ogólną postawę ucznia. Samo przebywanie w grupie rówieśniczej o podobnych możliwościach rozwojowych wpływa pozytywnie na proces adaptacji w środowisku szkolnym oraz łatwiejsze nawiązywanie satysfakcjonujących kontaktów rówieśniczych, co skutkuje wzrostem samooceny i motywacji, a jednocześnie niesie ze sobą istotny aspekt wychowawczy. Projekt Ustawy skutecznie uniemożliwi osiągnięcie sukcesów i negatywnie wpłynie na nawiązywanie właściwych relacji społecznych przez uczniów niepełnosprawnych intelektualnie.

Nie możemy nie odnieść się również do wielości problemów wychowawczych obserwowanych

w szkołach ogólnodostępnych na każdym poziomie, wzrostu zachowań niepożądanych, agresywnych, patologicznych, szczególnie na poziomie gimnazjum. Czy zasadnym zatem w tej sytuacji jest włączenie tej trudnej wychowawczo, bardzo podatnej na negatywne wpływy, często naiwnej grupy dzieci i młodzieży w system edukacji ogólnodostępnej, gdzie już teraz obserwuje się wiele zachowań niepożądanych? Bezkrzytycznym i naiwnym wydaje się myślenie, że młodzież niepełnosprawna intelektualnie bezproblemowo „wejdzie” w system edukacji ogólnodostępnej i tak samo bezproblemowo będzie w niej funkcjonować.

Po drugie:

Proponowane nowelizacje spowodują zagrożenie „wypadnięciem” z systemu edukacji dla wielu młodych ludzi niepełnosprawnych intelektualnie.

Nasze doświadczenia w pracy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie pozwalają na sformułowanie wniosku, że skutkiem wprowadzenia proponowanych zmian będzie rezygnowanie uczniów upośledzonych umysłowo z kontynuowania nauki. Naturalną konsekwencją będą także niepożądane skutki ze społecznego punktu widzenia, Projekt Ustawy uderza bowiem w najbardziej pokrzywdzoną grupę uczniów, których szanse na rynku pracy w aktualnej sytuacji społecznej są i tak już ograniczone z uwagi na bariery architektoniczne, psychologiczne i panujące stereotypy. Pozbawienie ich wszechstronnego wsparcia, jakie realizowane jest w specjalnych ośrodkach, skutkować będzie frustracją, zaniżoną samooceną, brakiem motywacji do kontynuowania nauki, a w konsekwencji zasilaniem szeregów bezrobotnych.

Po trzecie:

Projekt Ustawy pomija zapewnienie opieki dla uczniów przez profesjonalną i wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, która stanowi integralne ogniwo w edukacji osób upośledzonych umysłowo.

Projekt Ustawy i jego uzasadnienie w bardzo przekonujący sposób traktuje o szerokim wachlarzu możliwych form kształcenia dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym upośledzeniem umysłowym, o zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistów, itp. No cóż, niestety znów nie możemy się zgodzić. Rozporządzenie pozbawi tę młodzież dostępu do szerokiej, indywidualnej oferty edukacyjnej i zajęć specjalistycznych, prowadzonych przez wykwalifikowaną kadrę w dobrze wyposażonych gabinetach terapii. Indywidualna pomoc uczniom i wychowankom z upośledzeniem umysłowym jest realna tylko w warunkach SOSW, który poza funkcją kształcenia, wychowania i opieki pełni wiele zadań terapeutycznych i profilaktycznych. W tej strukturze działania jest możliwa rzeczywista indywidualna pomoc, która nie będzie mogła być udzielona przez niewykwalifikowaną i pozbawioną doświadczenia kadrę, nawet przy wsparciu i pomocy z zewnątrz. Ponadto wsparcie przedstawicieli różnych instytucji wspomagających rozumiemy jako okazjonalne, nie dostrzegaliśmy bowiem w zapisach Projektu Ustawy wzmianki, że szeregi nauczycieli w szkołach ogólnodostępnych wzbogacone zostaną o specjalistów w różnych dziedzinach, na stałe wspierających rozwój dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Doświadczenia wskazują, że terapia naszych wychowanków (np. osób wykazujących zaburzenia zachowania czy zagrożonych uzależnieniem) poza placówką, w grupach ze szkół ogólnodostępnych, nie przynosi zamierzonych efektów. Jedynie działania oparte na gruntownej znajomości specyfiki pracy z uczniami niepełnosprawnymi intelektualnie, przy wykorzystaniu specjalistycznych metod pracy gwarantują osiągnięcie zamierzonych celów.

Przygotowanie do pracy z uczniem upośledzonym umysłowo jest wynikiem nie tylko wiedzy encyklopedycznej i teoretycznego przygotowania uniwersyteckiego, ale przede wszystkim wieloletniej pracy i gromadzenia doświadczeń. Środowisko pedagogów specjalnych jest najlepiej przygotowane do pracy z osobami upośledzonymi umysłowo, jest wyposażone w warsztaty, doświadczenie oraz umiejętności reagowania na specyficzne zachowania uczniów związane z różnorodnością zaburzeń współistniejących, w tym np. zaburzenia emocji i zachowania (zachowania agresywne, destrukcyjne) czy wynikające z chorób (ataki epilepsji, itp.). W naszej ocenie niewykonalne jest przejęcie tej roli przez kadrę szkół ogólnodostępnych. Ważne jest także, że w warunkach SOSW nauczyciele kontraktowi i stażyści mają stworzone warunki do rozwijania swojej wiedzy i umiejętności w pracy z uczniem upośledzonym umysłowo, mogą bowiem korzystać z wiedzy i doświadczenia koleżanek i

kolegów zajmujących się tą problematyką od lat. W szkołach ogólnodostępnych, gdzie na chwilę obecną brak jest wykwalifikowanej kadry w zakresie problematyki upośledzenia umysłowego, nauczyciele pozbawieni będą możliwości korzystania z wiedzy bardziej doświadczonych nauczycieli w tym zakresie, a ich praktyka prowadzona będzie często do metody prób i błędów. W konsekwencji proponowanych zmian uczeń upośledzony umysłowo może stać się obiektem eksperymentów pedagogicznych.

Po czwarte:

Przygotowanie optymalnej bazy do realizacji zadań edukacyjno – opiekuńczo – wychowawczych

w pracy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie.

Specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze dysponują optymalną bazą dydaktyczno – wychowawczą dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz profesjonalnymi pomocami dydaktycznymi. Dobrze przygotowana baza i właściwe pomoce pozwalają na wielozmystowe oddziaływania, które stanowią podstawę w edukacji osób upośledzonych umysłowo. Wielu lat i olbrzymich nakładów finansowych potrzeba będzie na stworzenie profesjonalnej bazy w klasach i oddziałach specjalnych w szkolnictwie ogólnodostępnym w całym kraju, niezbędnych do spełniania podstawowych funkcji rewalidacyjno – wychowawczych. Czy w obecnej sytuacji ekonomicznej naszego kraju stać nas na takie inwestycje, czy raczej pod płaszczykiem dobrych intencji, innowacyjnych projektów i „dobra dziecka” kryją się oszczędności finansowe?

Po piąte:

Zmiany proponowane przez MEN pozbawią młodzież, która ukończyła 21 rok życia, możliwości bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły.

MEN wprowadza zmiany w art. 17 ust. 3a Ustawy wprowadzając regulację dotyczącą „zapewnienia uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i najbliższego gimnazjum (...), a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, zapewniającej kształcenie specjalne, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia”.

Obecne przepisy oświatowe regulujące funkcjonowanie kształcenia specjalnego przewidują możliwość kształcenia dla tej grupy młodzieży do 24 r.ż, a od 1 września 2012 roku do 23 r.ż. Pozbawienie zatem możliwości dowozu do placówki tej grupy uczniów jest przejawem dyskryminacji i braku zrozumienia, co w obliczu całego Projektu Ustawy, przepełnionego szczytnymi ideami integracji, jest niezrozumiałe, niespójne i krzywdzące.

Po szóste:

Zbieżność nazewnictwa uwzględniona w Projekcie Ustawy rodzić może liczne nieporozumienia interpretacyjne.

Projekt Ustawy wprowadza niespójne nazewnictwo. Z jednej strony czytamy art. 9 ust. 1, pkt.3e w brzmieniu: „trzyletnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi – w przypadku gdy jedna z przyczyn wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego jest upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym lub znacznym, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy” (art. 1, pkt. 13 projektu zmian w Ustawie o systemie oświaty). Z drugiej zaś w art. 3 pkt. 8 projektu zmian w Ustawie o

systemie oświaty czytamy: „oddziale przysposabiającym do pracy – należy przez to rozumieć oddział utworzony w gimnazjum dla uczniów, którzy po roku uczęszczania do gimnazjum i ukończeniu 15 roku życia, nie rokują ukończenia gimnazjum” oraz w dodanym art. 3a, pkt. 3: „w gimnazjach mogą również być tworzone oddziały przysposabiające do pracy”. Zbieżność nazewnictwa i nieprecyzyjne ujmowanie wprowadzanych zmian i regulacji, utrudniające jednoznaczne zrozumienie, z całą pewnością rodzić będzie liczne nieporozumienia interpretacyjne.

Po siódme:

Projekt Ustawy nieuchronnie prowadzi do istotnego ograniczenia i w konsekwencji likwidacji placówek kształcenia specjalnego.

W naszej ocenie przedstawiony Projekt Ustawy skutkować będzie ograniczeniem działalności placówek kształcenia specjalnego, poprzez postawienie ich w niekorzystnej sytuacji na rynku usług edukacyjnych, spowoduje powolną „agonię” specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych kształcących dzieci i młodzież niepełnosprawną intelektualnie, a w konsekwencji skutkować będzie zniknięciem tego rodzaju placówek z mapy systemu oświaty w Polsce.

Jednocześnie nasuwa się pytanie, jaką ofertą dysponuje Ministerstwo Edukacji Narodowej dla dużej grupy specjalistów pracujących obecnie z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie w placówkach kształcenia specjalnego oraz dla pracowników niepedagogicznych.

Podsumowując:

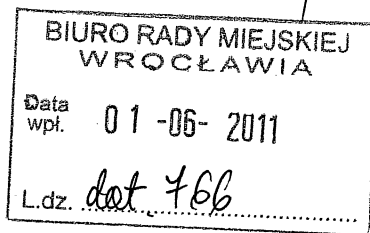
Pragniemy podkreślić, że nasze stanowisko wobec Projektu Ustawy opieramy przede wszystkim na znajomości problematyki osób niepełnosprawnych intelektualnie. Oczwistym jest, że prawo – w tym oświatowe – nieustannie ewaluuje, rozwiązania jednak zawarte w Projekcie Ustawy, biorąc pod uwagę wieloaspektowość problemu, będą nieskuteczne. Integracja jest wielkim dobrem, nie może być jednak wprowadzana metodą „nakazową”. Integracja wymaga zgody i pełnego zaangażowania ze strony realizującego ją nauczyciela, rodziców uczniów jak i samych zainteresowanych, a już w chwili obecnej klasy czy oddziały integracyjne nie cieszą się zbyt wielką popularnością wśród dzieci i rodziców. Jak zatem w takich okolicznościach zaakceptowane zostaną nowe struktury w postaci oddziałów specjalnych oraz wkraczające wraz z nimi do szkół różne rodzaje niepełnosprawności. Należy pamiętać, że społeczeństwo nasze, począwszy od małych dzieci a skończywszy na osobach dorosłych, ba nawet niekiedy światłych

i wykształconych, wykazuje się bardzo niskim poziomem tolerancji i zrozumienia dla niepełnosprawności. Wprowadzenie zmian uwzględnionych w Projekcie Ustawy w zakresie rozwiązań dla szkolnictwa specjalnego może nieść ze sobą nieobliczalne niekorzystne konsekwencje w sferze nie tylko edukacyjnej, ale przede wszystkim w sferze funkcjonowania emocjonalno – społecznego dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie.

Wprowadzenie w życie zmian proponowanych w Projekcie Ustawy nieuchronnie skutkować będzie marginalizacją, a w niedalekiej przyszłości, likwidacją wielu szkół specjalnych i specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych. W przeciwieństwie do autorów nowelizacji, w naszej ocenie wpłynie to w sposób istotny na obniżenie jakości systemu oświaty. Szkoły ogólnodostępne nie są przygotowane ani pod kątem bazy, ani pomocy dydaktycznych, ani kadry pedagogicznej do pracy z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie, podczas gdy specjalne ośrodki dysponują

52 a/a

Pan
Bohdan Aniszczyk
Radny Rady Miejskiej Wrocławia
Przewodniczący Komisji Edukacji i Młodzieży

Pan
Jan Chmielewski
Radny Rady Miejskiej Wrocławia
Wiceprzewodniczący Komisji Rodziny, Zdrowia i Spraw Socjalnych

ul. Sukiennice 9
Wrocław

Wrocław, 24 maja 2011r.

WED-DKPS.4424.60.2011

Dotyczy: uwag do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (z dnia 9 marca 2011r.)

Szanowni Panowie,

W odpowiedzi na interpelację z dnia 17.05.2011 r. informuję, że propozycje zmian do ustawy o systemie oświaty zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej w projekcie (z dnia 9 marca 2011r.) ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, były poddane szczegółowej analizie przez Wydział Edukacji.

W mojej ocenie, załączone do interpelacji opisane skutki wejścia w życie zmian proponowanych w ustawie o systemie oświaty w zakresie regulacji dotyczących funkcjonowania szkolnictwa specjalnego są wynikiem procesu, który od kilku lat ma miejsce w kształceniu uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz. 2572 ze zm.) zapewnia możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami (art.1). Szkoły i placówki wspierające rozwój dziecka powinny zagwarantować dzieciom równe szanse edukacyjne, tak, aby mogły one w pełni wykorzystać swoje możliwości psychofizyczne i osiągnąć wyniki zgodne z potencjałem rozwojowym. Pełny rozwój osobowości dziecka stanowiący nadrzędny cel oddziaływań edukacyjnych i terapeutycznych powinien zostać uwzględniony przez wszystkie osoby i instytucje zaangażowane w pracę z dzieckiem – nauczycieli, terapeutów, rodziców, system edukacji, system pomocy społecznej, organizacje pozarządowe.

W zapisie art.2 projektu z 9 marca 2011 r., w systemie oświaty nie ma wymienionych szkół specjalnych jako typu szkoły, natomiast zapisy o szkołach specjalnych pojawiają się w art. 3 i 3a. Być może powoduje to niepotrzebne niepokoje i emocje dotyczące przyszłości funkcjonowania szkół specjalnych. W proponowanej nowelizacji są wpisane specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze. Funkcjonowanie szkół w tych ośrodkach reguluje ramowy statut specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego. Nie ma powodów by wnioskować, że szkoły specjalne znikną z systemu.

Przedstawiam stanowisko Wydziału Edukacji odnośnie sygnalizowanych problemów:

1. Władze Samorządowe Wrocławia od wielu lat podejmują działania systemowe w sposób skoordynowany i wielopoziomowy w celu podniesienia skuteczności oddziaływań dotyczących kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Od ponad 13 lat budowany jest system placówek z oddziałami integracyjnymi, a od 2003 r. system edukacji włączającej. W tym systemie edukację pobierają uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną (zarówno

z upośledzeniem w stopniu lekkim jak i umiarkowanym). Dla każdego ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych w edukacji włączającej przyznawane są dodatkowe godziny indywidualnego wsparcia, które powinny być wykorzystane do realizacji wskazań zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego prowadzone przez nauczycieli posiadających przygotowanie specjalistyczne (odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności ucznia). Obserwując coraz większe zainteresowanie rodziców uczniów z niepełnosprawnością intelektualną kształceniem włączającym, trudno potwierdzić obawy o obniżeniu samooceny, izolacji czy napiętnowaniu. W świetle nowego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. „w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach” (Dz. U. z 2010 r. Nr 228 poz.1487) indywidualizacja procesu edukacyjno-wychowawczo-opiekuńczego powinna stać się regułą we wszystkich typach placówek.

2. Zarówno rozwój kształcenia integracyjnego jak i edukacji włączającej nie spowodował zamykania szkolnictwa specjalnego i „wypadania” z systemu edukacji uczniów niepełnosprawnych intelektualnie. Należałoby raczej dołożyć starań, by kształcenie zawodowe uczniów z niepełnosprawnością intelektualną lepiej przygotowywało do potrzeb rynku pracy.
3. W żadnym z zapisów ustawy o systemie oświaty nie ma szczegółowej regulacji dotyczącej „zapewnienia opieki dla uczniów przez profesjonalną i wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną”. Jest to fakt wynikający z konieczności zapewnienia przez dyrektora placówki oświatowej optymalnych warunków kształcenia i wychowania oraz z zapisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2009 r. Nr 50, poz.400).
4. Baza wszystkich wrocławskich szkół ogólnodostępnych i integracyjnych jest sukcesywnie wzbogacana o nowoczesne pomoce dydaktyczne, programy, i sprzęt specjalistyczny.
5. Wydział Edukacji proponuje wprowadzenie definicji ucznia niepełnosprawnego, w brzmieniu: „Ileokroć w ustawie jest mowa o uczniu niepełnosprawnym – należy przez to rozumieć ucznia wymagającego stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, z wyjątkiem ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym, który ponadto uzyskał orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności”. W świetle dziś obowiązującego zapisu art. 17 ust.3a pkt 1 „obowiązkiem gminy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 71b, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia.” W sprawie ewentualnego wprowadzenia zmian w ustawie o systemie oświaty dotyczących możliwości dowozu uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych, którzy ukończyli 21 rok życia od stycznia prowadzona jest korespondencja z Ministerstwem Edukacji Narodowej.
6. W aktualnym stanie prawnym również funkcjonuje termin „gimnazja, w tym z oddziałami przysposabiającymi do pracy” (ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty - art.2 pkt. 1 ust 2 oraz „trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów ze sprzężonymi niepełnosprawnościami”(rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych – Dz.U z 2002 r. Nr 15, poz.142 ze zm.). Zbieżność nazewnictwa może powodować pewien chaos informacyjny, ale z dotychczasowej praktyki nie znam przykładów powstawania z tego tytułu nieporozumień interpretacyjnych.

W art.9 ust.1, pkt.3e wyraźnie dookreślono, że trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy jest dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Natomiast w art. 3 pkt 8 ustawodawca używa terminu „oddział przysposabiający do pracy”.

7. W opinii Wydziału Edukacji projekt z dnia 9 marca 2011 r. nie zakłada likwidacji placówek kształcenia specjalnego. Jest natomiast otwarciem i wyjściem naprzeciw oczekiwaniom rodziców dzieci niepełnosprawnych w zakresie możliwości wyboru typu kształcenia (specjalne, integracyjne, masowe), co znalazło wyraz w uzasadnieniu proponowanych zmian (uzasadnienie do projektu, str.39,40, 41,42,53,54).

Reasumując, uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych powinien mieć możliwość uczęszczania do szkoły jak najbliżej swojego miejsca zamieszkania i korzystania z zajęć wspierających jego rozwój w placówkach specjalnych lub poradniach psychologiczno - pedagogicznych. W nowym rozporządzeniu o pomocy psychologiczno-pedagogicznej podkreślono rolę szkolnictwa specjalnego i wykorzystania nauczycieli – specjalistów szkół specjalnych we wspieraniu uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych uczęszczających do placówek ogólnodostępnych oraz ich nauczycieli.

Stanowisko Samorządu Wrocławia w sprawie wprowadzenia proponowanych zmian zapisów w ustawie o systemie oświaty, również w zakresie szkolnictwa specjalnego i kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych zostało przesłane do Ministerstwa Edukacji Narodowej (zał. nr 1) oraz do Unii Metropolii Polskich (zał. nr 2).

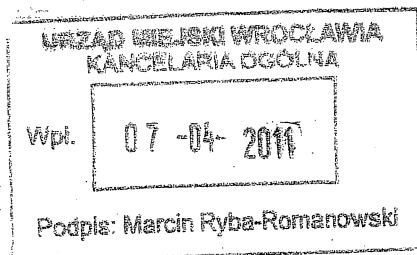
Z wyrazami szacunku

Jarosław Obremski
Wiceprezydent Wrocławia

Załączniki:

1. pismo:WED-DKPS.4464.5.2.2011

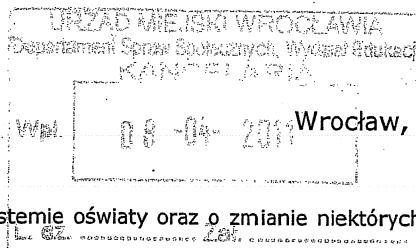
Wydział Edukacji
Dział Kształcenia Ponadgimnazjalnego i Specjalnego
ul. Gabrieli Zapolskiej 2/4; 50-032 Wrocław
tel. +48 717 77 77 91, +48 717 77 77 55, +48 717 77 76 21, +48 717 77 82 58
fax +48 717 77 77 55
wed@um.wroc.pl
www.wroclaw.pl

Ministerstwo Edukacji Narodowej

**Pani
Katarzyna Hall
Minister**

al. J. Ch. Szucha 25
00-580 Warszawa

WED-DKPS.4464.5.2.2011

Wrocław, 4 kwietnia 2011r.

Dotyczy: uwag do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (z dnia 9 marca 2011r.)

Szanowna Pani Minister

W związku z zamieszczeniem na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej projektu (z dnia 9 marca 2011r.) ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przekazuję pod rozagę Pani Minister stanowisko Samorządu Wrocławia w sprawie wprowadzenia proponowanych zmian zapisów w ustawie o systemie oświaty, dotyczących w szczególności:

- Wprowadzenia w art. 3 pkt 35 definicji ucznia niepełnosprawnego: „Ilekcroć w ustawie jest mowa o uczniu niepełnosprawnym – należy przez to rozumieć ucznia wymagającego stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, z wyjątkiem ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym”.

Jednocześnie art. 17 ust. 3a pkt 1 otrzymał brzmienie „Obowiązkiem gminy jest zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 71b, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i najbliższego gimnazjum zapewniających kształcenie specjalne, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, zapewniającej kształcenie specjalne, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia”.

Wprowadzenie definicji ucznia niepełnosprawnego w zaproponowanej w projekcie ustawy formie skutkuje obowiązkiem gminy dowożenia każdego dziecka, które otrzymało orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego (z wyjątkiem uczniów niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym).

W związku z dotychczasowym brakiem definicji ucznia niepełnosprawnego w ustawie o systemie oświaty, Gmina Wrocław, na podstawie opinii radców prawnych, przyjmuje za ucznia niepełnosprawnego ucznia, który w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2003r. Nr 139, poz.1328 ze zm.) uzyskał orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, wydane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W roku szkolnym 2010/2011 łączna liczba uczniów niepełnosprawnych (wg tak przyjętej definicji), którym Gmina zapewnia na podstawie art. 17 ust. 3a bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do najbliższej szkoły, wynosi 244, co stanowi 12,15% uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Koszt dowozu stanowi 2 192 587 zł w ciągu roku szkolnego. Ponadto, na podstawie Uchwały nr VIII/275/99 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 23 kwietnia 1999r. w sprawie zasad odpłatności za usługi przewozowe świadczone środkami lokalnego transportu zbiorowego, ze zmianą z dnia 30 września 2004r., dzieci niepełnosprawne i młodzież niepełnosprawna oraz uczniowie posiadający orzeczenie publicznej poradni

psychologiczno - pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego, posługujący się legitymacją wg wzoru Nr 67 MEN-I/51/2 - uczący się w szkołach i placówkach określonych w ustawie o systemie oświaty oraz osoby opiekujące się nimi w czasie przejazdu lub podróżujące po nie albo po ich odwiezieniu do szkoły, zakładu opieki zdrowotnej, ośrodka rehabilitacji, innej placówki szkolnej lub ochrony zdrowia, uprawnione są do korzystania z bezpłatnych przejazdów na wszystkich liniach (normalnych i pospiesznych).

Aktualnie 2009 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego kształci się w szkołach i placówkach na terenie Wrocławia. Wprowadzenie zapisu obowiązku dowozu każdego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego skutkowałoby nakładem finansowym co najmniej 18 044 991 zł w skali roku szkolnego. Bez jednoczesnego zagwarantowania zwiększenia subwencji oświatowej, realizacja tego zapisu w ustawie o systemie oświaty staje się niemożliwa dla samorządów gmin. Należy mieć na uwadze, że część gmin już przy obecnym zapisie nie jest w stanie wywiązać się z obowiązku wynikającego z art. 17 ust. 3a.

Proponuję wprowadzenie definicji ucznia niepełnosprawnego, w brzmieniu: „Ilekoć w ustawie jest mowa o uczniu niepełnosprawnym - należy przez to rozumieć ucznia wymagającego stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, z wyjątkiem ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym, **który ponadto uzyskał orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności** wydane przez powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności”.

- Wprowadzenia zmiany brzmienia art. 22 ust. 2 pkt 11: „organizację oraz warunki i tryb udzielania pomocy psychologiczno pedagogicznej w szkołach i placówkach, uwzględniając konieczność zapewnienia warunków dla zaspokajania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów;” oraz wprowadzenia rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2010 r. Nr 228 poz.1487) - zgodnie z § 2 cytowanego rozporządzenia konieczność udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej spoczywa na nauczycielach, wychowawcach grup wychowawczych oraz specjalistów wykonujących w przedszkolu, szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności: psychologach, pedagogach, logopedach i doradcach zawodowych.

Realizacja tego zadania, zwłaszcza w przedszkolach, w których sporadycznie zatrudnia się psychologów i pedagogów, bez przekazania jednostkom samorządu terytorialnego środków finansowych w subwencji oświatowej, nie będzie możliwe - nie ma zapowiedzi finansowania tego zadania w projekcie zmian ustawy z dnia 13 listopada 2013r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art. 7 projektu przedmiotowej ustawy).

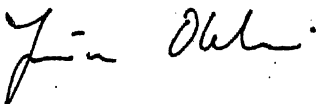
- Wprowadzenia zadań wynikających z zapisu art. 62c. ust. 1 - 7: „Organy prowadzące poradnie psychologiczno - pedagogiczne, placówki doskonalenia nauczycieli oraz biblioteki pedagogiczne mogą je połączyć w centrum rozwoju edukacji”. Jeśli organ prowadzący nie utworzy centrum rozwoju edukacji, albo centrum rozwoju edukacji utworzone w powiecie nie uzyska akredytacji, a dyrektorzy publicznych przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych i szkół artystycznych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno - wychowawczych oraz burs, myśl art. 62c. ust 5 są obowiązani zawrzeć porozumienie, o którym mowa w ust. 3, z centrum rozwoju edukacji posiadającym akredytację (dlaczego alternatywnie nie z poradnią psychologiczno - pedagogiczną i placówką doskonalenia nauczycieli?), to należy przypuszczać, że porozumienie to będzie zawierane z centrum prowadzonym przez inne jednostki samorządu terytorialnego - **zastrzeżenie budzi fakt, że projekt ustawy nie reguluje sprawy finansowania zadania w takim przypadku (odpowiednie zapisy pojawiają się tylko w uzasadnieniu) oraz w przypadku, gdy dyrektorzy niepublicznych przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego oraz szkół i placówek, o których mowa w ust. 5, zawrą porozumienie, o którym mowa w ust. 3, bo zgodnie z art. 62 ust. 7: „Dyrektor publicznego centrum rozwoju edukacji, prowadzonego przez powiat, nie może odmówić zawarcia**

porozumienia, o którym mowa w ust. 3, z dyrektorami przedszkoli, szkół i placówek, o których mowa w ust. 5 i 6, mających siedziby na obszarze tego powiatu" – takie **uregulowanie powoduje przerzucenie na jednostkę samorządu terytorialnego, która utworzy centrum rozwoju edukacji, kosztów organizowania pomocy psychologiczno – pedagogicznej zarówno dla uczniów i wychowanków prowadzonych przez siebie szkół i placówek, jak i szkół i placówek niepublicznych mających siedziby na obszarze tego powiatu oraz szkół i placówek mających siedziby na obszarze innych powiatów (bo nie ma wpływu na zawierane przez dyrektora centrum porozumienie)! Rodzi to zdecydowany sprzeciw.**

Tworzenie centrum rozwoju edukacji, zwłaszcza w tak dużej aglomeracji jakim jest Miasto Wrocław, gdzie funkcjonuje 6 poradni psychologiczno-pedagogicznych (w tym 1 poradnia specjalistyczna) budzi wiele wątpliwości, w szczególności związanych z niedookreśleniem sposobu finansowania realizacji tego zadania (w zakresie, o którym mowa w art. 5a ust. 4 pkt 2 projektu ustawy). Miasto Wrocław od 2000r. reorganizuje pracę poradni psychologiczno – pedagogicznych, wprowadzając system gabinetów w szkołach i placówkach oświatowych. Dobrze funkcjonuje też utworzone w 2001r. Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Funkcjonowanie poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz placówki doskonalenia nauczycieli jest w mojej ocenie efektywne i optymalne. Wrocław nie prowadzi biblioteki pedagogicznej.

Należy bezwzględnie pozostawić jednostkom samorządu terytorialnego prawo podejmowania decyzji w sprawie wyboru optymalnego sposobu realizacji tego zadania na terenie JST - bez zagrożenia ograniczania subwencji oświatowej.

Z wyrazami szacunku

Jarosław Obremski
Wiceprezydent Wrocławia